

Svanské komunity se bouří proti stavbě přehrad

Přehrada ve Svanetii
Zdroj: Wikimedia Commons

Společenství Svanů, etnické skupiny tradičně obývající horský region Svanetie na severozápadě Gruzie, se v posledních měsících a letech mobilizuje a spojuje proti množství záměrů staveb přehrad v této lokalitě. Na březnovém tradičním setkání představitelé svanských komunit vydali společné prohlášení, v němž požadují ukončení více než 50 projektů na stavbu přehrad. Výzvu plánují podpořit peticí adresovanou vedle gruzínské vlády také zahraničním diplomatickým misím a mezinárodním institucím.

Protesty se v polovině března přesunuly i do Tbilisi, kde se na sto aktivistů sešlo na mítinku před kanceláři Evropské banky pro obnovu a rozvoj, Evropské investiční banky a Asijské investiční banky, které z velké části projekty financují. Jednou ze zamýšlených výstaveb je i vodní elektrárna Nenskra, jejíž realizace by vedla k zatopení stovek hektarů lesů a půdy. Dle environmentální organizace Green Alternative je navíc vyhodnocení možných geologických rizik plynoucích ze stavby, provedené investory, naprosto neadekvátní. Krom toho, že plány neberou v potaz zájmy místních komunit, hrozí tak navíc způsobit nevratné změny v nedotčené přírodě svanetských hor.

(EN) https://bankwatch.org/blog/svan-communities-block-hydro-development-in-svanetia?utm_content=buffera5ee2&utm_medium=social&utm_source=twitter.com&utm_campaign=buffer

(EN) <http://oc-media.org/protesters-rally-against-construction-of-big-dams-in-georgia/>

Gruzínský parlament odmítl genderové kvóty

Gruzínští poslanci v březnu neschválili zákon o povinných genderových kvótách v parlamentu, k jeho přijetí chybělo 9 hlasů. Návrh zákona byl loni předložen uskupením několika místních ženskoprávních organizací, podpisem jej podpořilo téměř 37 tisíc gruzínských občanů a občanek. Zákon měl nařídit politickým stranám, aby do voleb na svých kandidátkách vysílaly stejné množství žen a mužů – jinak by se k volbám nemohly zaregistrovat.

Dle gruzínské volební komise ženy-voličky představují 53 % všech hlasujících, v současném parlamentu jim ale patří jen 24 křesel ze 150, tedy 16 %. Dle nedávného výzkumu Národního demokratického institutu povinný systém kvót podporovalo 49 % dotázaných.

Po hlasování předseda parlamentu Irakli Kobachidze prohlásil, že se vládnoucí strana Gruzínský sen k otázce genderové rovnosti brzy vrátí a představí nový návrh zákona, který by ženám zaručoval alespoň 25 % poslaneckých křesel.

(EN) <http://oc-media.org/georgian-parliament-rejects-gender-quota-bill/>

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/318236/>

Tělo vojáka, zemřelého za podezřelých okolností v Jižní Osetii, bylo vydáno do Gruzie

Po 26 dnech od smrti Arčila Tatunašviliho předaly orgány Jižní Osetie jeho tělo rodičům, aby mohlo být převezeno domů do Gruzie. Tatunašvili, bývalý gruzínský voják, zemřel na konci února v jihoosetské vazbě, kam byl vzat kvůli podezření z plánování teroristického útoku v této neuznané republice. Byl rovněž označen za gruzínského informátora a obviněn z účasti na „gruzínské agresi v letech 2004-2008.“ Zatímco dle jihoosetské KGB Tatunašvili zemřel na následky

pádu ze schodů při pokusu o útěk, neochota vydat jeho tělo vzbuzovala u gruzínské strany velké pochyby okolo uvedených okolností jeho smrti.

Ohledně převozu zesnulého Tatunašviliho do Gruzie apelovalo na Rusko a jihoosetské autority i mezinárodní společenství. Gruzínský premiér Kvirikašvili se obrátil na Moskvu s výzvou o normalizaci vztahů, které jsou od rusko-gruzínské války z roku 2008 na bodu mrazu. Vydání těla zesnulého mělo zlepšení vztahů napomoci. Premiér navíc prohlásil, že je připraven vést přímý dialog s Jižní Osetií i Abcházií, za což sklidil vlnu kritiky jak od gruzínské opozice, tak nevládních organizací.

Gruzínští úředníci, kteří zkoumali Tatunašviliho tělo po převozu, objevili známky zranění. Gruzínské ministerstvo vnitra spustilo v případě Tatunašviliho smrti vyšetřování.

(EN) <https://eurasianet.org/s/deceased-georgians-body-still-held-in-south-ossetia>

(EN) <https://www.rferl.org/a/south-ossetia-returns-body-of-georgian-man/29111872.html>

(EN) <http://oc-media.org/south-ossetia-hands-over-body-of-georgian-citizen-26-days-after-his-death-in-custody/>

(EN) <https://jam-news.net/?p=92496>

Novou ombudsmankou Abcházie se stala respektovaná lidskoprávnice

V březnu vybral abchazský parlament novou ombudsmanku – stala se jí Asida Šakryl, představitelka respektované místní neziskové organizace Centrum humanitárních programů. Šakryl je v abchazském neziskovém sektoru aktivní již více než 20 let, vedla např. program zaměřený na hledání pohřešovaných osob zmizelých za války s Gruzií v 90. letech, věnovala se hájení práv internovaných osob a vzdělávání mladých lidí v oblasti lidských práv.

Funkce ombudsmana existuje v Abcházii od roku 2016, jejím prvním zástupcem byl Dmitrij Maršan - ten ale v létě 2017 odstoupil. Jako důvody uvedl mimo jiné finanční těžkosti, se kterými se ombudsmanský úřad potýká.

(RU) <https://www.ekhokavkaza.com/a/29113750.html>

Abcházie a Jižní Osetie hlasovaly za Putina

V den ruských prezidentských voleb, 18. března, se volební místnosti otevřely i v 33 okresech v neuznaných republikách Abcházie a Jižní Osetie. Vladimir Vladimirovič Putin zde získal naprostou většinu hlasů – v Abcházii 94,2 %, v Jižní Osetii 92,8 % (celkově Putin volby vyhrál se 76,7 % hlasů). Převážná většina obyvatel Abcházie a Jižní Osetie disponuje ruským občanstvím, krom nich se voleb účastnili i ruští vojáci rozmístění v obou entitách. Gruzie volby odsoudila jako „jasnou demonstraci trvajících okupace a další krok k faktické anexi regionů Ruskem“.

(RU) <https://www.ekhokavkaza.com/a/29109808.html>

(RU) <https://www.ekhokavkaza.com/a/29109763.html>

(EN) <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=30961>

Jerevan definitivně zrušil dohody s Ankarou

Arménie formálně zrušila dohody o normalizování vztahů s Tureckem, podepsané s podporou Spojených států v roce 2009. Dohody, podpořené Obamovou administrativou a Evropskou unií, uzavřené v říjnu 2009 v Ženevě, měly ustavit diplomatické vztahy mezi zeměmi a otevřít vzájemnou hranici. Krátce po podpisu ale Turecký parlament zmínil, že dohody ratifikuje pod podmínkou pokroku v řešení konfliktu o Náhorní Karabach. Konflikt mezi Arménií a Ázerbájdžánem ale nebyl předmětem dohod. Arménský prezident Sarkisjan vyhrožoval vypovězením dohod již v roce 2010, a to v případě, že Turecká strana nepřistoupí k ratifikaci v co nejkratším čase, ale nakonec se tomuto kroku vyhnul, aby neznepokojil Spojené státy a další mocnosti. Podpis dohod byl vyvrcholením takzvané „fotbalové diplomacie“, v rámci které se tehdy nově zvolený Sarkisjan od roku 2008 snažil o normalizování vzájemných vztahů. Formální zrušení dohod je po 10 letech od jeho zvolení završením tohoto neúspěšného projektu. Sarkisjan končí v úřadě v rámci přerodu Arménského politického systému z prezidentského na parlamentní. Prezident Sarkisjan čelil za přátelský postoj k Turecku kritice ze strany opozice a radikálnější Arménské diaspory. V Turecku zase dohoda čelila tlaku ze strany tureckých nacionalistů. Turecko přerušilo s Arménií vztahy a uzavřelo vzájemné hranice v reakci na Válku o Náhorní Karabach v roce

1993, aby prokázalo solidaritu s blízkým spojencem Ázerbájdžánem. Vzájemné vztahy jsou také silně poznamenány Arménskou genocidou spáchanou Osmanskou říší v roce 1915.

(EN) <https://www.azatutyun.am/a/29071271.html>

(EN) <https://www.azatutyun.am/a/29104197.html>

(EN) <https://jamestown.org/program/armenia-annuls-zurich-protocols-turkey-hopes-new-engagement/>

Arménská veřejná televize čelí kritice za zesměšňování trestankyň

Arménská veřejná televize H1 se stala terčem kritiky ze strany lidskoprávních aktivistů za odvysílání pořadu, ve kterém zesměšňovala ženské trestankyně ve věznici Abovian. Televize spot odvysílala 8. března, na mezinárodní den žen, v rámci pořadu „Dobrá večer.“ V rámci pořadu mladá žena pózující jako „naivní“ reportérka natočila rozhovor se sedmi vězeňkyněmi. Reportérka pokládala ženám frivolní „dívčí“ otázky, například „který z dozorců je roztomilý“, a finální odvysílaná verze zahrnovala zvukovou stopu posměšků a výkřiků, shazující dotazované ženy. Zaruhi Hovannisjan, zástupkyně veřejné skupiny dohlížející na věznice, zmínila několik dotazů pro ministerstvo spravedlnosti, zejména zda trestankyně měly možnost schválit odvysílané video či zda měly vůbec možnost neodpovídat na nevhodné dotazy. Několik novinářů se také pozastavilo nad tím, že televize dostala k rozhovoru povolení, když oni mají s natáčením ve věznicích problémy. Novináři z magazínu Hetq a deníku Hraparak zmínili, že po odeslání žádosti k natáčení většinou čekají měsíce na negativní, často až cynickou, odpověď. „Přístup do věznic pro investigativní novináře je zakázán, ale natáčení pro zábavu není,“ stěžuje si jeden z novinářů. Ministr spravedlnosti Harutjunjan, který se již problémem zabývá, v rozhovoru pro rádio Svobodná Evropa spot popsal jako „nepřijatelný“ a doplnil, že toto není první prohřešek stanice H1.

(EN) <https://www.azatutyun.am/a/29095640.html>

(EN) <https://www.azatutyun.am/a/29098339.html>

De facto prezident neuznaného Náhorního Karabachu na návštěvě Spojených států

Prezident neuznané republiky Náhorní Karabach Bako Sahakjan vyjel v březnu na bezprecedentní návštěvu Spojených států. Cílem návštěvy byla především snaha o posílení Americké podpory neuznaného státu. Sahakjan se nicméně nesetkal se zástupci Trumpovy administrativy, ale zúčastnil se ve Washingtonu recepce organizované arménskou ambasádou, arménsko-americkou lobbingovou organizací a pro-arménskými zástupci amerického Kongresu. V rámci recepce Sahakjan udělil „Prezidentskou medaili vděčnosti“ několika kongresmanům, kteří od Spojených států požadují formální uznání republiky Náhorní Karabach. Bývalý americký velvyslanec v Jerevanu před návštěvou taktéž podpořil uznání Karabachu. Minulý rok tři američtí kongresmani navštívili Náhorní Karabach a vysloužili si zařazení na „černou listinu“ Ázerbájdžánu.

Ázerbájdžánské ministerstvo zahraničí v reakci na návštěvu vydalo protestní nótu a zmínilo, že návštěva je „vážnou ranou“ ázerbájdžánsko-americkým vztahům. Ázerbájdžán také zmínil, že udělení víza Karabašskému de facto prezidentovi je implicitním uznáním karabašské státnosti. Minulý rok přitom Washington odmítl vydat vízum zástupci další neuznané jihokavkazské republiky, de facto ministru zahraničí Abcházie Daurovi Kovemu. Spojené státy jsou domovem silné Arménské diaspory, ale také pro-Ázerbájdžánských organizací. K protestům Baku se například přidali také zástupci konzervativní Heritage Foundation. Spojené státy jsou společně s Ruskem a Francií členy Minské skupiny OBSE, hlavního mediátora konfliktu mezi Arménií a Ázerbájdžánem. Incident může znamenat zhoršení v mírovém procesu již tak velmi napjatého konfliktu.

(EN) <https://eurasianet.org/s/karabakh-leader-makes-unprecedented-visit-to-washington>

(EN) <https://www.rferl.org/a/karabakh-leader-sahakian-u-s-trip/29099077.html>

(RU)

https://azertag.az/ru/xeber/Ministerstvo_inostrannyh_del_Azerbajdzhana_napravilo_notu_Gosudarstvennomu_departamentu_SSHA-1144026

(EN) <https://www.rferl.org/a/azerbaijan-blacklists-three-us-lawmakers-visiting-nagorno-karabakh/28752231.html>

(EN) <https://www.rferl.org/a/azerbaijan-blacklists-three-us-lawmakers-visiting-nagorno-karabakh/28752231.html>

(EN) <http://civil.ge/eng/article.php?id=30100>

Tři pracovníci HALO Trust zahynuli při výbuchu miny v Karabachu

Zdroj: Wikimedia Commons

Tři arménští pracovníci britské organizace HALO Trust, největší světové organizace zaměřené na odminovávání, zahynuli při výbuchu protitankové miny na území Náhorního Karabachu na konci března. Další dva pracovníci byli zraněni. Incident se odehrál blízko vesnice Ghazanchi. Podle zástupců HALO Trust mina explodovala, když pracovníci v autě prováděli průzkum. De facto prezident Náhorního Karabachu Bako Sahakjan zmínil, že okolnosti výbuchu se vyšetřují. Území výbuchu v okolí Ghazanchi zasáhly silné boje v rámci války o Náhorní Karabach v letech 1988-1994. Organizace HALO Trust v Náhorním Karabachu působí již 18 let, za tuto dobu odminovala již téměř 90 % území Náhorního Karabachu a odstranila více než 11 000 kusů protipěchotních a protitankových min. Její činnost je financována americkým Kongresem. V září minulého roku americká Sněmovna reprezentantů schválila alokaci dalších 1,5 milionů dolarů pro misi HALO Trust v Náhorního Karabachu.

(EN) <https://www.azatutyun.am/a/29133115.html>

(EN) <https://www.halotrust.org/>

Slovo „právník“ se stalo obchodní značkou

Ázerbájdžánská advokátní komora si nechala zaregistrovat slovo „*vəkil*“ (v ázerbájdžánštině „právník“) jako obchodní značku. Oficiálním důvodem má být to, že v Ázerbájdžánu působí podle komory velký počet lidí, kteří se vydávají za právníky, aniž by splňovali zákonné podmínky pro výkon tohoto povolání. Snahou komory je tak zabránit těmto lidem, aby se za právníky označovali. Advokátní komora jako obchodní značku pro jistotu zaregistrovala i ekvivalent slova „advokát“ v ruštině a také svůj vlastní název v obou těchto jazycích.

Proti tomuto kroku protestovala skupina nezávislých právníků, podle kterých jde režimem ovládané advokátní komoře o upevnění svého monopolu v soudních řízeních a dojde tak k dalšímu omezení přístupu lidí ke spravedlnosti. Advokátů oprávněných účastnit se soudních řízení je v Ázerbájdžánu pouze 900, tedy 9-10 na 100 tisíc obyvatel. Evropský průměr je 165 na 100 tisíc.

(EN) <https://www.meydan.tv/en/site/politics/27846/>

„Ázerbájdžánský novinář“ zastřelen ve Francii

Ve městě Colomiers na předměstí Toulouse došlo 30. března ke střelbě, po které zůstala mrtvá žena a těžce raněný muž. Tím mužem byl žadatel o azyl z Ázerbájdžánu Rahim Namazov, zabitou ženou byla jeho manželka Aida. Světová i česká média vzápětí publikovala zprávu o tom, že Namazov byl původně novinář, který se uchýlil do francouzského exilu poté, co byl ve své zemi pronásledován, vězněn a dokonce i mučen. Tuto informaci vypustila do světa zřejmě starostka Colomiers a to v dobré víře. Ačkoli v minulosti k několika fyzickým útoků na ázerbájdžánské novináře došlo, tento případ byl ale zřejmě trochu jinak.

Poté, co byla zpráva zveřejněna, ozvali se skuteční ázerbájdžánští novináři s tím, že žádný novinář tohoto jména neexistuje. Namazov ve skutečnosti novinářem nebyl, v minulosti sice pracoval pro jedny noviny, nicméně jako distributor. Za atentátem tak nejspíš je vyřizování účtů ázerbájdžánských gangů, ke kterým Namazov mohl patřit. Přinejmenším se za gangstera vydával. Tímto značně bizarním případem se důkladně zabývala ázerbájdžánská exilová novinářka Tamara Grigoryeva a Ismail Djalilov v článku „Azerbaijani Mafia in the Heart of Europe?“ (viz link).

(EN) <https://www.meydan.tv/en/site/news/28027/>

(EN) <https://www.opendemocracy.net/od-russia/tamara-grigoryeva-ismail-djalilov/mobistan-in-the-heart-of-europe>

Další odsouzený v souvislosti s případem Nardaran

Bakuský soud 6. března odsoudil Ahsana Nuruzadeho, jednoho z představitelů Hnutí muslimské jednoty, k sedmi letům vězení za údajné držení 15 gramů heroinu. Nuruzade trvá na tom, že mu drogy podstrčila policie a celý proces s ním je vykonstruovaný jako odplata za jeho účast na protivládních demonstracích a akcích na podporu lidí obviněných v tzv. nardaranském případu. V tomto rozsáhlém procesu s náboženskou opozicí bylo zatčeno 87 lidí z městečka Nardaran, které leží v těsném sousedství Baku a které je považováno za centrum šíitského islámu v Ázerbájdžánu. Vůdce Hnutí muslimské jednoty Tale Bagirzade a jeho zástupce Abbas Husejnov byli loni odsouzeni k 20 letům vězení. Představitel opoziční Strany lidové fronty Fuad Gahramanli, který se šíitských aktivistů zastal, dostal deset let.

(EN) <https://www.meydan.tv/en/site/society/28024/>

(EN) <https://www.rferl.org/a/azerbajian-opposition-activist-jailed-drug-charges/29083182.html>

Kdo kandiduje na prezidenta?

Již 11. dubna proběhnou v Ázerbájdžánu předčasné prezidentské volby. Osmé v historii země od získání nezávislosti. Úmysl kandidovat vyjádřilo 15 osob, z nichž však podle volební komise 7 nespĺnilo stanovené podmínky. Už teď je ale jasné, že vítězem bude současný prezident İlham Alijev. Mezi dalšími kandidáty jsou tři veteráni národně-osvobozenického hnutí z konce 80. let (Araz Alizade, Sardar Mamedov a Faradž Gulijev) a několik o generaci mladších, ale prakticky neznámých politiků.

Jednou z podmínek účasti ve volbách je nasbírání 40 tisíc podpisů voličů a u některých kandidátů je doslova zázrak, že to během několika málo dní dokázali. Kandidatura těchto lidí má jediný cíl - vzbudit v zahraničí dojem, že v Ázerbájdžánu probíhají demokratické volby a někteří kritici režimu tvrdí, že bez pomoci místních úřadů by tito prakticky neznámí kandidáti nikdy 40 tisíc podpisů získat nemohli. Proto je zajímavější spíše to, kdo v těchto volbách nekandiduje. Všechny hlavní opoziční strany tyto volby bojkotují. Někteří lídři opozice by však nemohli kandidovat, ani kdyby chtěli - předseda strany ReAL İlgar Mammadov je již pět let ve vězení a předseda strany Musavat İsa Gambar je po infarktu hospitalizován v Turecku.

(EN) <https://jam-news.net/?p=93185>

(EN) <https://jam-news.net/?p=90845>

Ázerbájdžán vyjednává o vstupu do OPEC

Organizace zemí vyvážejících ropu (OPEC) vyjednává s Ázerbájdžánem o možném rozšíření spolupráce. Ázerbájdžán by se mohl stát přidruženým členem, ale ve hře je i jeho plné členství. Generální tajemník OPEC Mohammad Barkindo navštívil 17. března Baku, kde o těchto možnostech jednal s prezidentem Alijevem a ministrem energetiky Parvizem Shahbazovem. Cílem užší spolupráce Ázerbájdžánu s OPEC je efektivnější regulace produkce ropy

a díky tomu také stabilizace její ceny.

(EN) <https://jam-news.net/?p=92549>

(EN) <https://www.reuters.com/article/us-oil-opek-azerbajian/azerbajian-discussing-possible-membership-with-opek-sources-idUSKBN1GV27G>

K odběru měsíčního zpravodajství z jižního Kavkazu se můžete snadno přihlásit na

<http://www.cestainiciativy.cz>

Líbí se vám zpravodajství? Pomozte nám pokračovat v jeho vydávání!

NEzávislé Sociálně Ekologické HNUTÍ – NESEHNUTÍ

tř. Kpt. Jaroše 18, 602 00 Brno, tel.: 543 245 342, e-mail: brno@nesehnuti.cz

<http://www.nesehnuti.cz>

Na vzniku tohoto přehledu zpráv se podíleli:

Ondřej Zacha, Štěpán Lohr, Barbora Jelínková, Pavla Švecová, Jaromír Němec

Poznámky:

Názvy některých měst i území na jižním Kavkaze se staly součástí politických bojů, které navazují na přímé vojenské konflikty mezi různými znepřátelenými zeměmi. Proto se můžete ve zpravodajství v ruském i anglickém jazyce setkat s názvy jako Sukhumi/Sukhum, Stepanakert/Khankendi [1], Tskhinvali/Tskhinval, South Ossetia/Tskhinvali Region apod. V tomto zpravodaji se snažíme používat pro pojmenování hlavních měst neuznaných či částečně uznaných území jazykovou podobu, která byla konzultována s Ústavem pro jazyk český Akademie věd České republiky (pokud taková podoba existuje).

Pro bezprostřední vzhled a ilustraci některých názorových postojů politického života na jižním Kavkaze občas uvádíme i odkazy na zdroje, které vyjadřují stanovisko pouze jedné ze zainteresovaných stran či na zdroje, které v žádném případě nelze označit za nezaujaté. V žádném případě to neznamená, že se redakce tohoto zpravodaje ztotožňuje se všemi názory či východisky médií, jejichž odkazy uvádíme.

[1] Ázerbájdžán v roce 1991 přejmenoval město na Chankendi a používá pouze tento název, Arménie a arménské obyvatelstvo, které nyní město ovládá, používají název Stepanakert vzniklý v dobách Sovětského svazu v roce 1923.

TRANSITION

Projekt byl podpořen z prostředků Ministerstva zahraničních věcí ČR v rámci Programu transformační spolupráce ČR.